

Rygge kommune
Larkollveien 9
1570 DILLING

Saksbehandler, innvalgstelefon

Aase Richter,

Tillatelse til etablering av veibelysning fra Båthavnveien til Vang skole i Værne Kloster landskapsvernområde - Rygge kommune

Det gis tillatelse til etablering av belysning langs skoleveien, med flere vilkår som er beskrevet nedenfor.

Bakgrunn for saken

Vi viser til søknad av 25.01.2019 der det søkes om å etablere belysning langs skoleveien til Vang skole fra Båthavnveien. Dette er i dag en gang/sykkelvei.

Strekningen ligger for en stor del i landskapsvernområdet, delvis langs bilvei men også i delet mellom to eiendommer og langs et gammelt veifar med jorder på begge sider. Den oppleves som mørk og utrygg for skolebarna. Det ble tidligere etablert belysning langs denne strekningen med pullerter (ca. 1 m høye). Disse ble ganske raskt utsatt for hærverk. Gjenstående lysanlegg kan heller ikke repareres av elektrotekniske og sikkerhetsmessige årsaker. Det har vært økende pågang fra foreldre og brukere om ny belysning.

Kommunen ser at det kan være en interessekonflikt knyttet til ny belysning i landskapsvernområdet og har fått utarbeidet en konseptutredning av design og belysning som kan passe. Kommunen søker derfor om dispensasjon fra verneforskriften.

Lovgrunnlag

Tiltaket ligger i Værne kloster landskapsvernområde, opprettet 13.09.2013 og omfattes av verneforskriften for landskapsvernområdet. Fylkesmannen er forvaltningsmyndighet for området.

Etter § 3 Vernebestemmelser bokst. a) er området «vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets særpreg eller karakter. Det er forbud mot inngrep som oppføring eller vesentlige eksteriørmessige endringer av varige eller midlertidige bygninger, ..., etablering av veibelysning, ... o.l. Opplistingen er ikke uttømmende.»

Veibelysning er ikke omfattet av de tiltakene forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til etter § 6.

Fylkesmannen kan gi dispensasjon etter naturmangfoldloven (nml) § 48 til andre tiltak dersom det ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig (eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig).

Det følger av naturmangfoldloven § 7 at saken skal vurderes i henhold til prinsippene i lovens §§ 8-12 angående kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), samlet belastning på økosystemet (§ 10), kostnader ved miljøforringelse (§ 11) og miljøforsvarlige driftsmetoder (§ 12).

Fylkesmannens vurdering

Formålet med landskapsvernområdet er å ta vare på et kultur- og naturlandskap av økologisk, kulturell og opplevelsesmessig verdi. Det er et herregårdspreget jordbrukslandskap som inkluderer alleer, tregrupper og trekker og karakteristiske frittstående trær samt kulturminner. Større endringer i eksteriør og størrelse på bygninger kan endre landskapet vesentlig. Tilsvarende kan større uttak eller påfyllinger av masse endre landskapets karakter.

Traseen er inntegnet på kart vedlagt søknaden. Langs deler av strekningen følger gang/sykkelveien som skal belyses, Båthavnveien. Her er det en ganske ung lindetrerekke (ca. 20 år) mellom gang/sykkelveien og bilveien. Videre fra krysset Båthavnveien-Østre Årefjordveien (fv 340) går gang/sykkelveien i kanten mellom jorder. Her er det et åpent landskap med enkelte trær og noen busker. Den første strekningen har en stolperekke med ledning på nordsiden parallelt med en grøft. Videre er det en kort strekning der gang/sykkelveien svinger sørover med noe flere trær bl.a en stor eik som er omfattet av forskrift om utvalgte naturtyper og busker. Den siste strekningen østover mot boligene på Gullfunnet 60 og 62 er det et åpent jordbrukslandskap. Her slutter landskapsvernområdet. Belysningen av gang/sykkelveien fortsetter videre østover mot Vang skole utenfor landskapsvernområdet.

Fylkesmannen har uttalt seg negativt til Rygge kommune 21.06.2005 i en dispensasjonssak om oppføring av lysstolper på 5 m høyde med 40-50 m avstand langs den samme strekningen da gang/sykkelveien ble anlagt. Dette resulterte i at kommunen satte opp de pullertene som står der i dag, ute av drift.

En lyssetting av den samme strekningen med lysstolper på 6 m høyde og 30 m avstand vil etter vår mening gi samme virkning som det vi beskrev den gangen:

«Stolpene i seg selv vil være et fremmedelement i jordbrukslandskapet, fremheve traseen og gi et mer urbant preg til området. Traseen ligger synlig til fra Telemarkslunden som er et viktig og sentralt naturlandskapselement med stor historisk tidsdybde i form av fornminner (tingplass) og med sine gamle monumentale trær. Vi ser det derfor som uheldig for opplevelsen av dette historiske landskapet at traseen lyssettes. Tiltaket anses å bidra til at landskapets art og karakter endres.»

Lyssetting med lave lykter/pullerter har vært utprøvd, med resultat at pullertene har vært utsatt for hærverk og ikke lenger er i bruk. Det er også et element i vår vurdering av søknaden at barn og unge skal ha en trygg skolevei som oppfordrer til gåing og sykling. Gåing og sykling er også positivt i et folkehelseperspektiv. Etter nml § 48 er sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser relevante vurderinger i saksbehandlingen.

I Båthavnveien vil den eksisterende lindetrerekken bidra til å dempe effekten av lysstolpene. Lysstolpene bør ikke være høyere enn dagens trehøyde. Langs de åpne strekningene øst for Østre Årefjordveien vil en planting av en trekke som langs Båthavnveien gi samme effekt. Det kan gjerne benyttes lindetrær som langs Båthavnveien, alternativt en tresort som gir tilsvarende effekt i å skjerme fjernvirkningen av belysningen.

Trær som plantes må ha en størrelse ved utplanting som gir en synlighet i landskapet, minimum i størrelsesgruppen SO 8-10. De har en stammeomkrets på 8-10 cm 1 m over bakken og er ca. 3 m høye. Dette er en størrelse og alder på unge trær som gjør de relativt robuste ved utplanting samtidig som de er et synlig innslag i landskapet.

En tidsbegrensning på belysningen kan bidra til fortsatt å gi opplevelser av det opprinnelige landskapet i deler av døgnet og samtidig gi en trygg skolevei når det er viktig. Ideelt sett hadde det vært best med et lysstyringssystem som slås av og på når det er personer på gang- og sykkelveien. Alternativt kan lyset styres til bestemte tider av døgnet.

Fylkesmannen har tilstrekkelig kunnskap om området og om effekten av tiltaket jf. nml § 8. Vi legger til grunn at det foreligger nødvendig informasjon om naturverdiene og tiltaket, og føre-var-prinsippet (nml. § 9) tillegges liten vekt i denne saken. Kommunen bærer kostnadene for avbøtende tiltak (vilkår) og bruk av forsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Etter vår vurdering kan tiltaket tillates på fastsatte vilkår der hensynet til at barna får følelsen av en tryggere skolevei og oppfordring til å gå og sykle til skolen og andre daglige gjøremål har vært avgjørende. De negative virkningene av belysningen på landskapet kan reduseres ved avbøtende tiltak der effekten av selve stolpene avbøtes med planting av trær og effekten av lyssettingen kan reguleres ved tidsstyring.

Vedtak

Fylkesmannen gir dispensasjon til etablering av belysning langs gang/sykkelveien langs Båthavnveien og videre i retning Vang skole med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Dispensasjonen gis på følgende vilkår:

- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene.
- Høyden på lysstolpene må ikke være høyere enn gjennomsnittshøyden av trerekken i Båthavnveien. Avstanden mellom lysstolpene er i søknaden foreslått til 30 m, dette må tilpasses avstanden mellom trærne i dagens trerekke og fortrinnsvis økes.
- Strekningen fra Østre Årefjordvei til vernegrensen ved Gullfunnet 60 og 62 skal beplantes med lindetrær slik at disse på sikt utvikler seg til å bli en trerekke tilsvarende som langs Båthavnveien. Forvaltningsmyndigheten skal godkjenne ev. andre treslag.
- Trærne som plantes ut må minimum være i størrelsesgruppen SO 8-10.
- Det skal innføres tidsbegrensning for belysning. Primært en løsning som slår lyset på når det er mennesker på gang- og sykkelveien. Dersom dette ikke er mulig kan tidsstyring der lyset slås av f.eks i tidsrommet kl. 21-07 vurderes etter dialog med fylkesmannen.
- Selve lysstolpene og lyktene forutsettes å være i henhold til søknaden.
- De gamle pullertene og tilhørende kabler må fjernes.

Fylkesmannen har bare vurdert søknaden etter verneforskriften. Vi forutsetter at det innhentes nødvendige tillatelser etter annet lovverk, og Fylkesmannen vil eventuelt kunne komme inn igjen i saken i den forbindelse.

Kommunen som søker må kontakte ev. andre grunneiere som blir berørt.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker, jmfør forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen sendes til Fylkesmannen. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Karsten Butenschøn (e.f.)
seksjonssjef

Aase Richter
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent